

Optimering af køreplanstillæg ud fra et passagermæssigt samfundsøkonomisk synspunkt

Mikkel Thorhauge

$$P(i|V) = \frac{\partial \ln G(e^V)}{\partial V_i} \int_a^b \epsilon \Theta^{\sqrt{17}} + \Omega \int \delta e^{i\pi} = \{2.7182818284\} \chi^2 \Sigma !$$

Dagsorden

- Formål & problemformulering
- Hypotese
- Kort gennemgang af prissætningen
- Gennemgang af 3 analysemetoder
- Casestudie: Sydbanen
  - Resultater generelt
  - Analysemetode 1
  - Analysemetode 2
  - Analysemetode 3

Formål

- Udvikle en metode til at kombinere en samfundsøkonomisk analyse med den eksisterende passagerforsinkelsesmodel.
- Gøre metoden generel, således at den er mulig at benytte på alle jernbanestrækninger.

Problemformulering

- Hvorledes kan passagerforsinkelsesmodellen anvendes i forbindelse med samfundsøkonomiske analyser, når der modelleres med forsinkelser?
- Hvorledes påvirker forsinkelser i en samfundsøkonomisk analyse forskellige cases?

Opsummering fra i går:

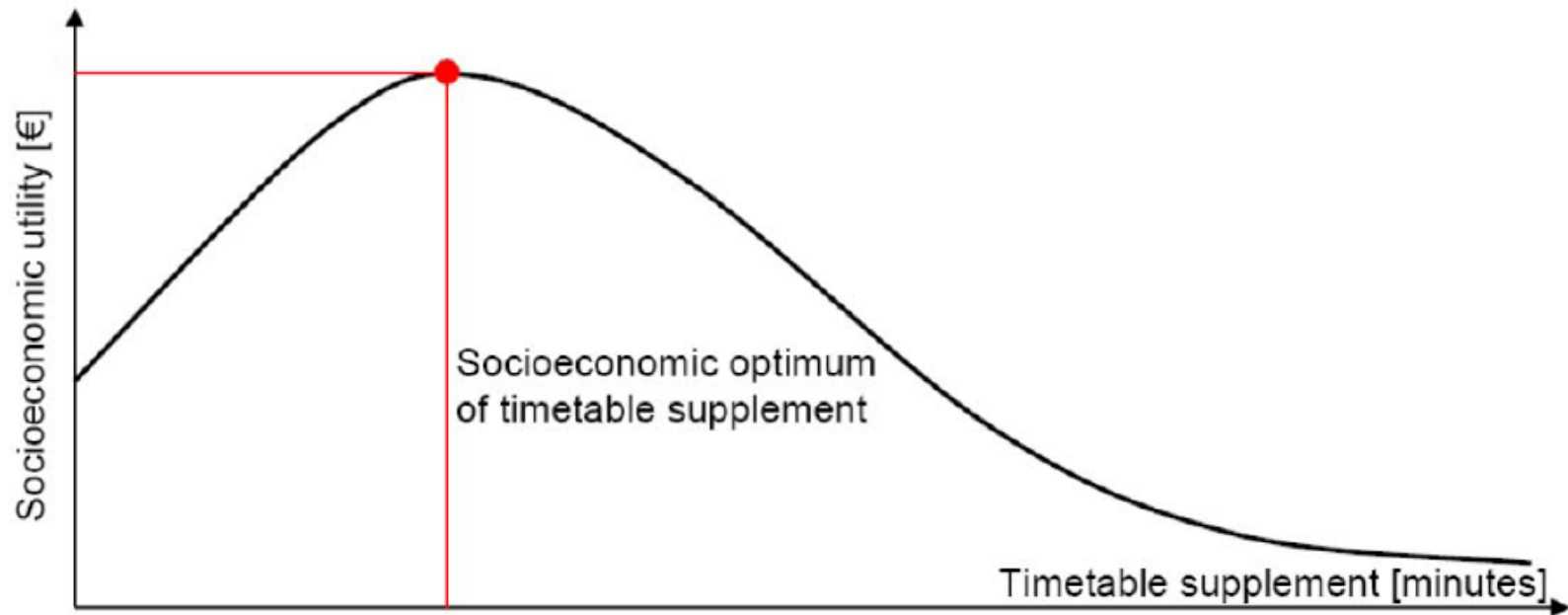
- Valg af prissætning

- Passagerens ankomst til slutdestinationen afgør hvorledes prissætningen foretages.

1. Ankommer rettidigt til slutdestination.
  - Rejsen prissættes ud fra den planlangte køreplan uanset hvorledes rejsen er foretaget
2. Ankommer forsinket til slutdestinationen.
  - Differencen prissættes som forsinkelse
3. Ankommer før tid til slutdestinationen (negativ forsinkelse).
  - Differencen prissættes som skjult ventetid
4. Kan ikke gennemføre rejsen.
  - Genen fastsættes ud fra den planlagte rejse ud fra skaleringsfaktorer

Princip

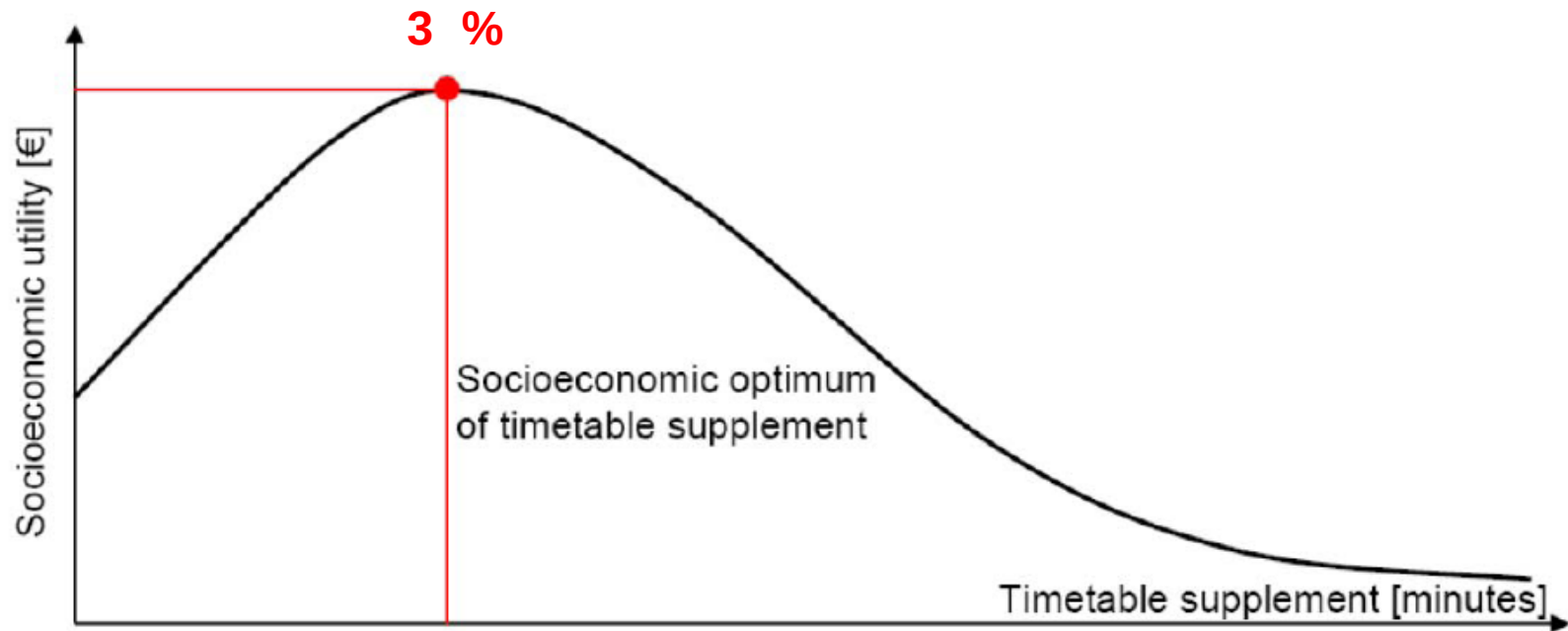
Lille eksempel

- Antag at det tager 10 minutter at køre mellem station A og B
- Antag endvidere følgende realiserede rejsetider (pga. forsinkelser):
  - Tog 1: 10,2 minutter
  - Tog 2: 10,3 minutter
  - Tog 3: 10,5 minutter
- Antag at hvert tog har én passager.

Køreplanstillæg		0%	1%	2%	3%	4%	5%	6%
Planlagte køretid [min]		10	10,1	10,2	10,3	10,4	10,5	10,6
Forsinkelser i forhold til den planlagte køretid [min]	Tog 1	0,2	0,1	-	-	-	-	-
	Tog 2	0,3	0,2	0,1	-	-	-	-
	Tog 3	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	-	-
Totale forsinkelser [min]		1	0,7	0,4	0,2	0,1	0	0
Samlede omkostninger, kørselstid [kr.]		50	50,5	51	51,5	52	52,5	53
Samlede omkostninger, forsinkelser [kr.]		3,3	2,3	1,3	0,7	0,3	0,0	0,0
Samlede samfundsøkonomiske omkostninger [kr.]		53,3	52,8	52,3	52,2	52,3	52,5	53,0
Samfundsøkonomisk gevinst (i forhold til dårligste) [kr.]		0,0	0,5	1,0	1,2	1,0	0,8	0,3

Eksempel

Samfundsøkonomiske analysemetoder

Samfundsøkonomiske egenskaber	Samfundsøkonomisk analysemetode 1	Samfundsøkonomisk analysemetode 2	Samfundsøkonomisk analysemetode 3
Kan tage højde for køreplanstillæg	+	+	+
Kan tage højde for forskellige køreplaner		+	+
Kan tage højde for forskellige infrastrukturer			+
Beregnes ud fra evalueringsperioden			+

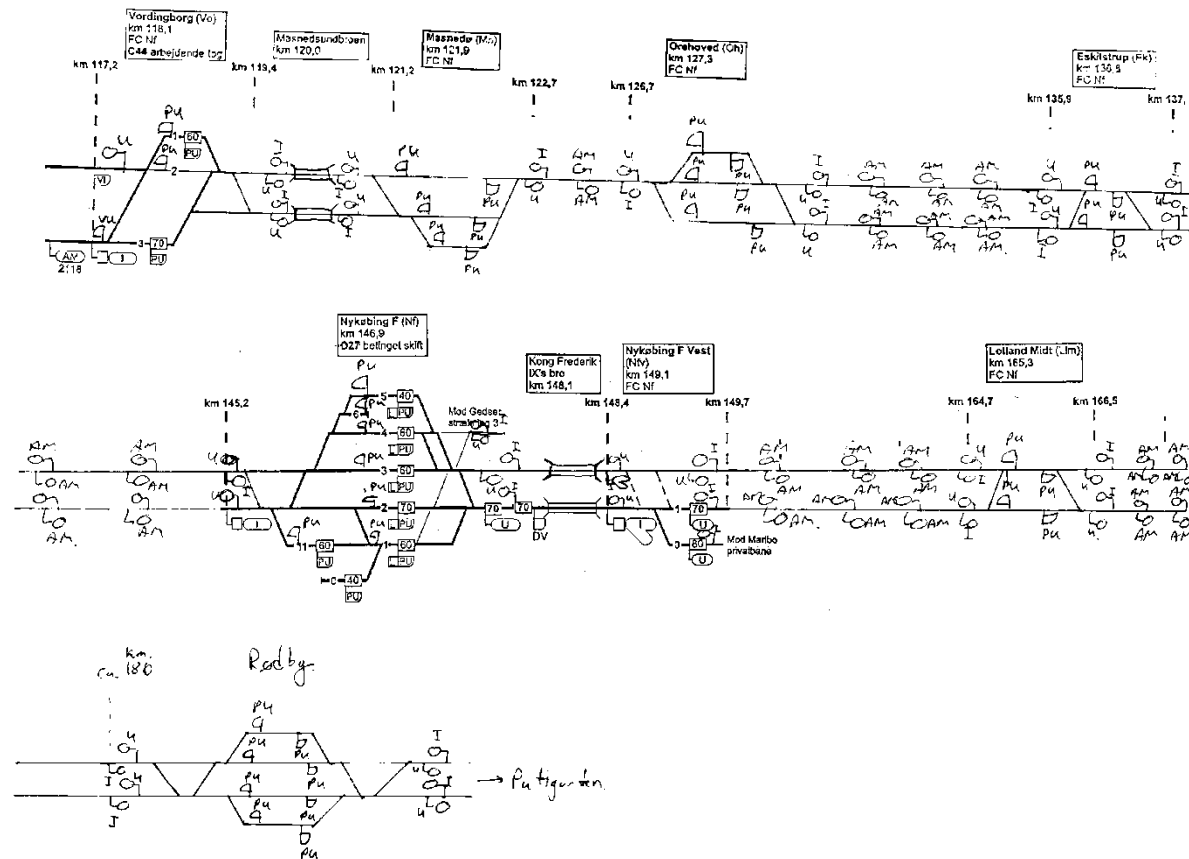
Samfundsøkonomiske effekter		Samfundsøkonomisk analysemetode 1	Samfundsøkonomisk analysemetode 2	Samfundsøkonomisk analysemetode 3
Tidsmæssige effekter	Skjult ventetid	+	+	+
	Første ventetid	+	+	+
	Køretid	+	+	+
	Ventetid	+	+	+
	Skiftestraf	+	+	+
	Forsinkelser	+	+	+
	Negative forsinkelser	+	+	+
	Ikke gennemførte rejser	+	+	+
Køreplansbaserede effekter	Drift		+	+
	Eksternaliteter		+	+
Infrastrukturbaserede effekter	Vedligeholdelse			+
	Anlægsomkostninger			+

Casestudie: Opgradering af Sydbanen

- Sydbanen er banestrækningen mellem Ringsted og Rødby
- Sydbanen er i dag dobbeltsporet mellem Ringsted og Vordingborg og enkeltsporet mellem Vordingborg og Rødby
- En udbygning til dobbeltspor mellem Vordingborg og Rødby samt hastighedsopgraderinger undersøges
- Forskellige køreplaner undersøges

Opgradering af infrastrukturen på Sydbanen

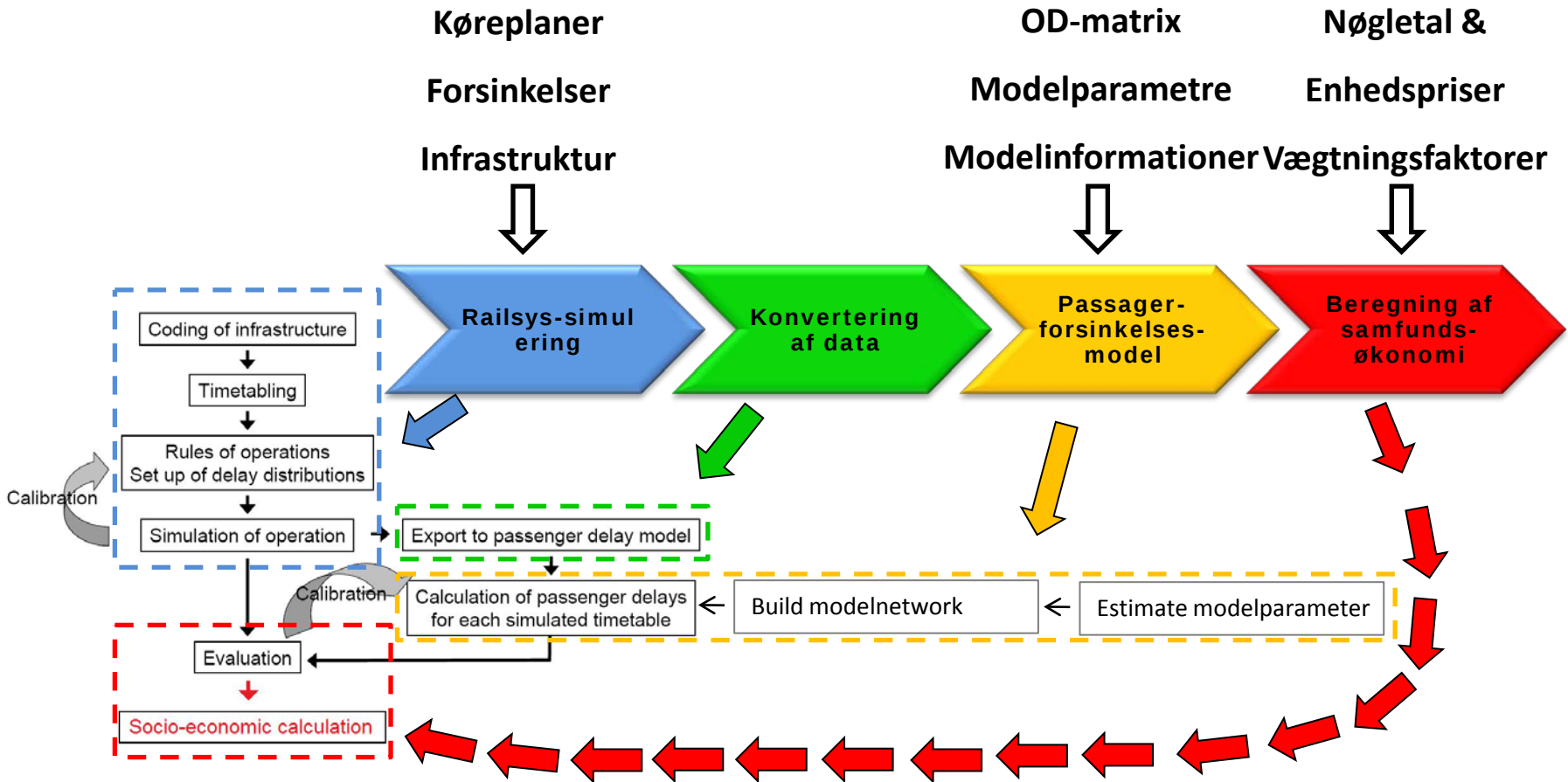
Køreplansforslag fra Trafikstyrelsen

Østerport		47		58		11	17		41
Nørreport		51		02		15	21		45
spor		7		7	4	8	7	4	8
København H		56		07	14	20	26	44	50
Valby	Cph	:	:	:	:	24	30	:	54
Ny Ellebjerg	(36)	1		:	19	:	:	49	:
Høje Taastrup	:	:		1	1	34	40	1	04
Hedehusene	:	:		1	1	38	1	1	08
Trekroner	:	:		1	32	42	1	02	12
Roskilde	o	:	:	23	35	45	47	05	15
Roskilde	:	:		24	36		48	06	
Viby Sj	:	:		1	43		1	13	
Borup	:	:		1	48		1	18	
Køge Nord	1	1		:	:		1	:	
Kværkeby	1	1		1	1		1	1	
Ringsted	(11)	1		41	55		05	26	
Glumsø	1	1		1			12	34	
Næstved	o	1	34	53			20	42	
Næstved	1	35		54			21		
Lundby	38'	1	46*	02			29		
Vordingborg		48	1	10			37		
Nørre-Åslev	1	1	20				47		
Eskilstrop	1	1	24				51		
Nykøbing F	o	04	1	30			57		
Rødby F	o	25	(39)						

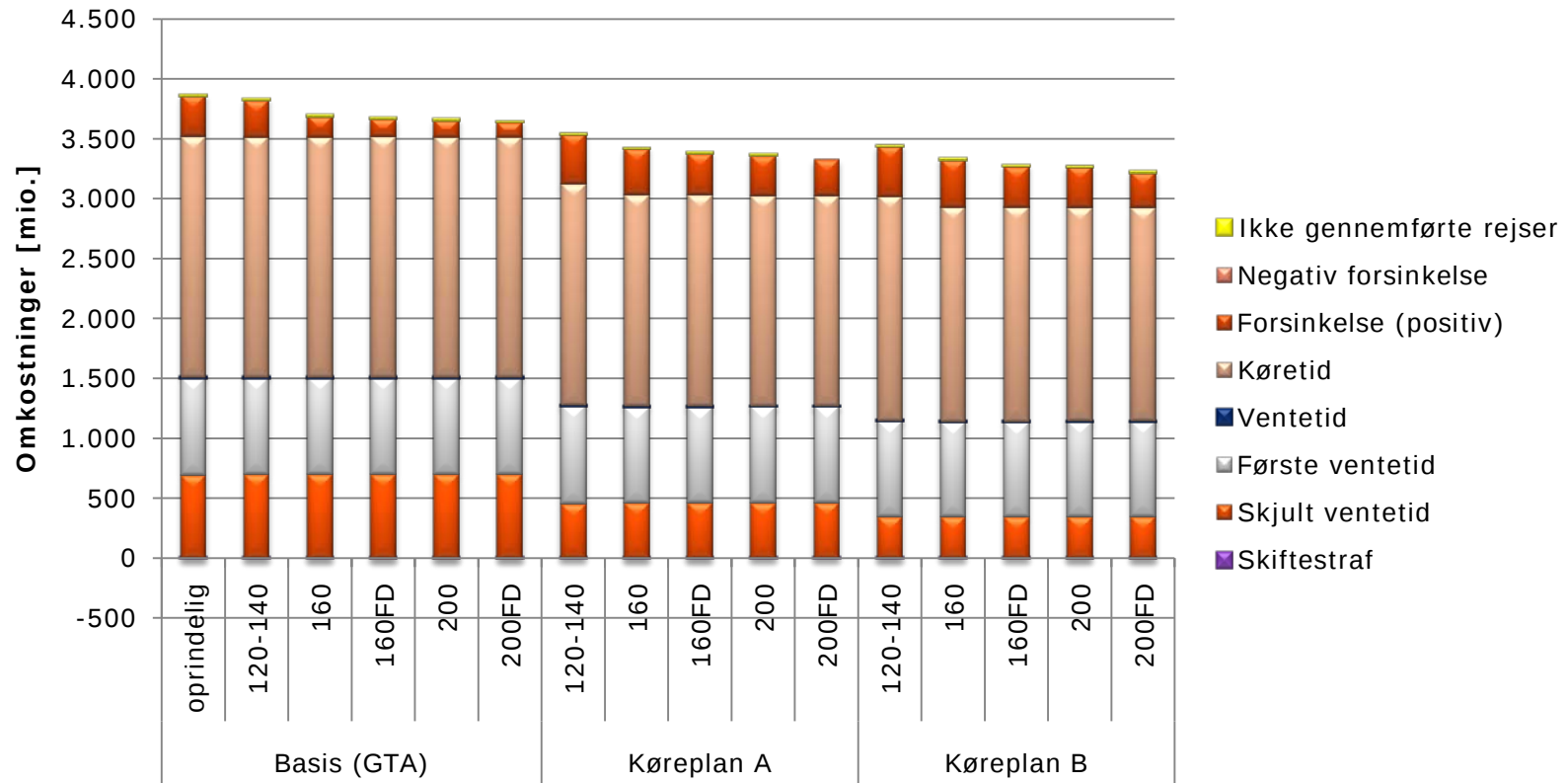
Rødby F	(06)	18							
Nykøbing F	1	41							15
Eskilstrop	1	1							21
Nørre-Åslev	1	1							25
Vordingborg	1	58							36
Lundby	59*	1	07*						44
Næstved	o	10	1						51
Næstved		11	1						52
Glumsø	1	1							1
Ringsted	1	(34)							49
Kværkeby	1	1							05
Køge Nord	1	1							1
Borup	:	:							1
Viby Sj	:	:							1
Roskilde	o	:	:						1
Roskilde	:	:							1
Trekroner	:	:							1
Hedehusene	:	:							1
Høje Taastrup	:	:							1
Ny Ellebjerg	o	1	(09)						1
Valby	o	:	Cph						1
København H	o	49							1
spor		4							1
Nørreport	o	54							1
Østerport	o	58							1

- Køreplan-variant A: Nogle linjer kører kun i myldretiden
- Køreplan-variant B: Alle linjer kører hele døgnet

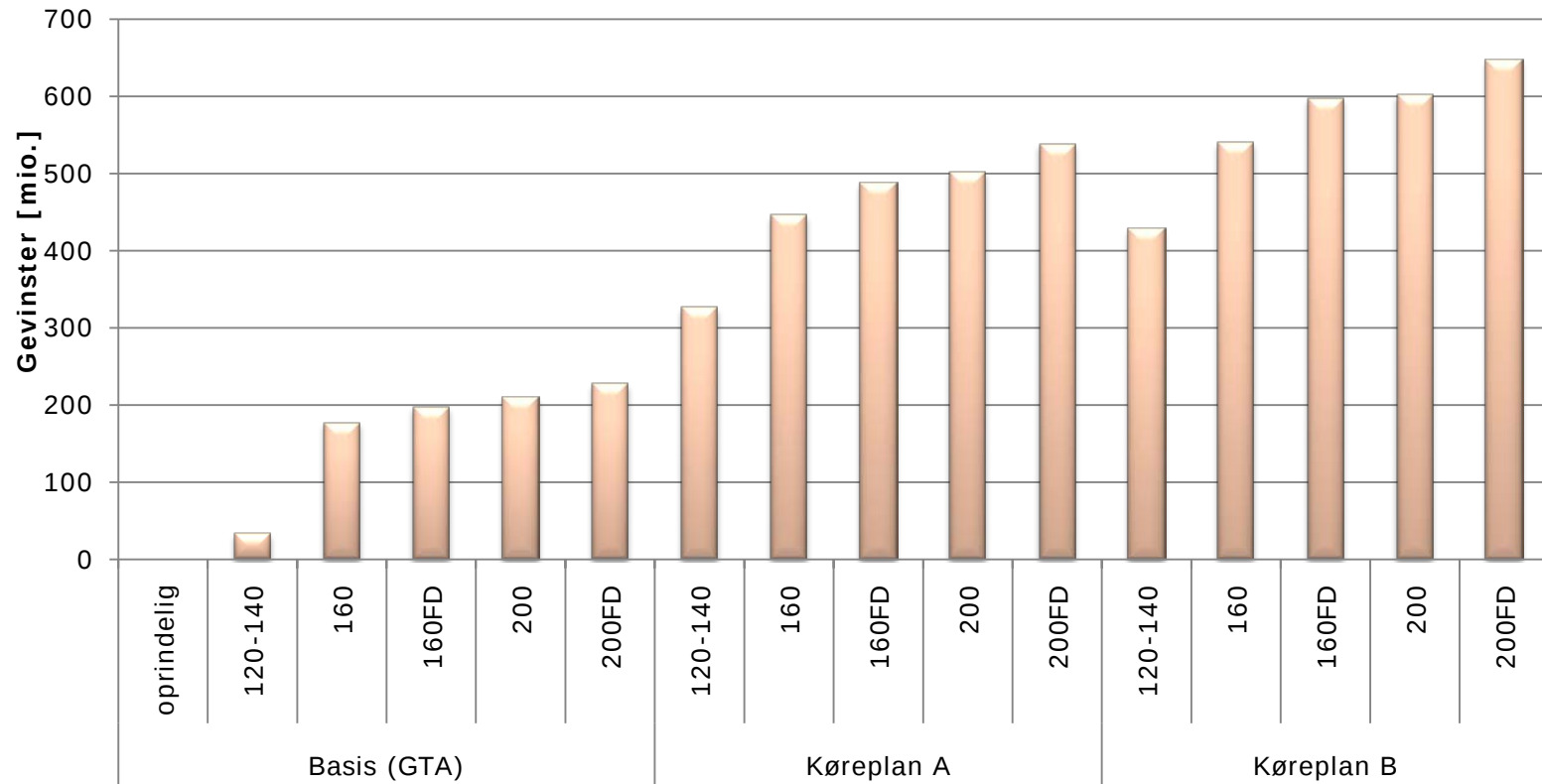
Work flow

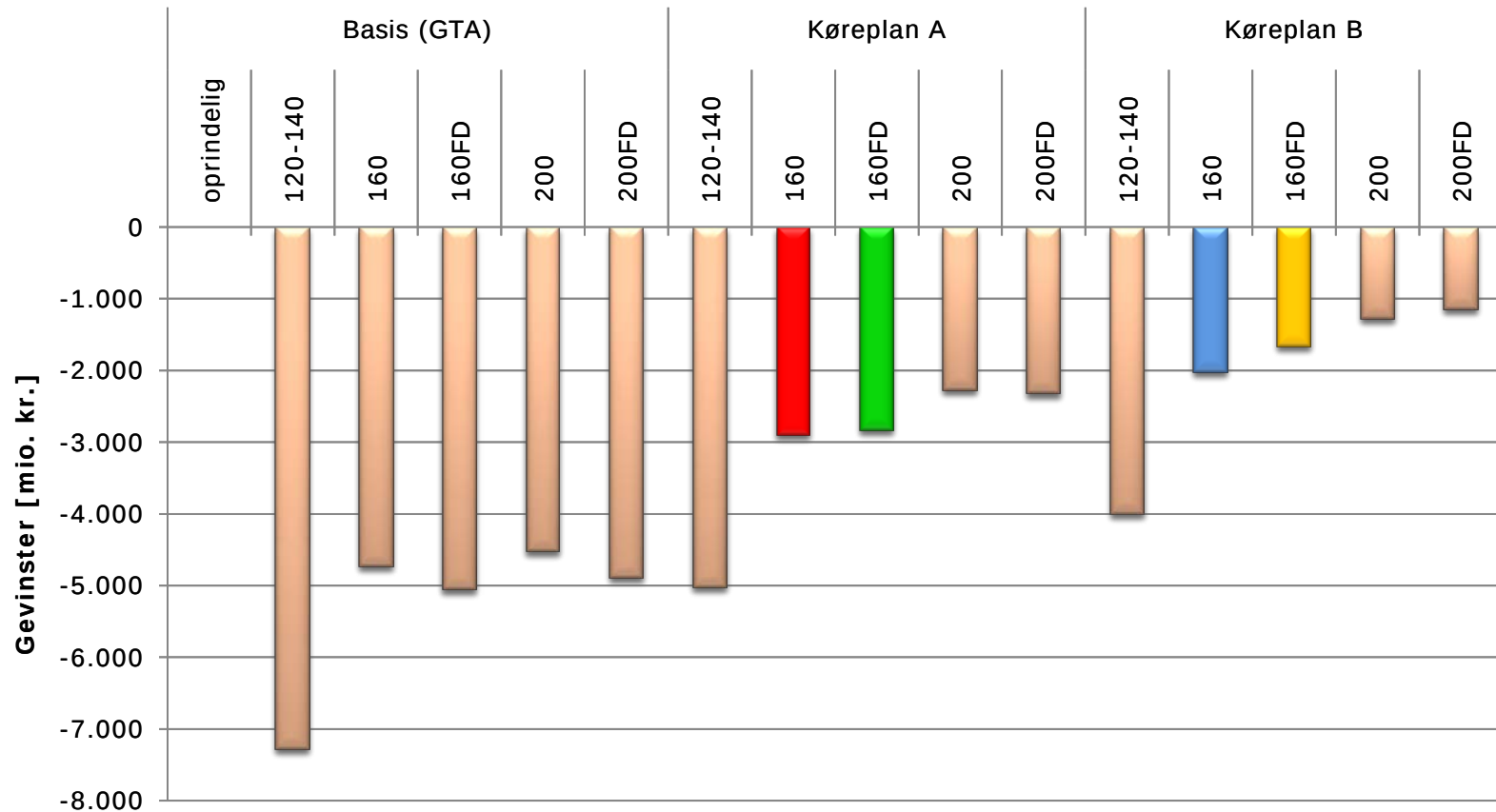
Tidsøkonomiske omkostninger (årsniveau)

Tidsøkonomiske gevinster i forhold til eksisterende (årsniveau)

NPV i forhold til basis (50 årig periode)

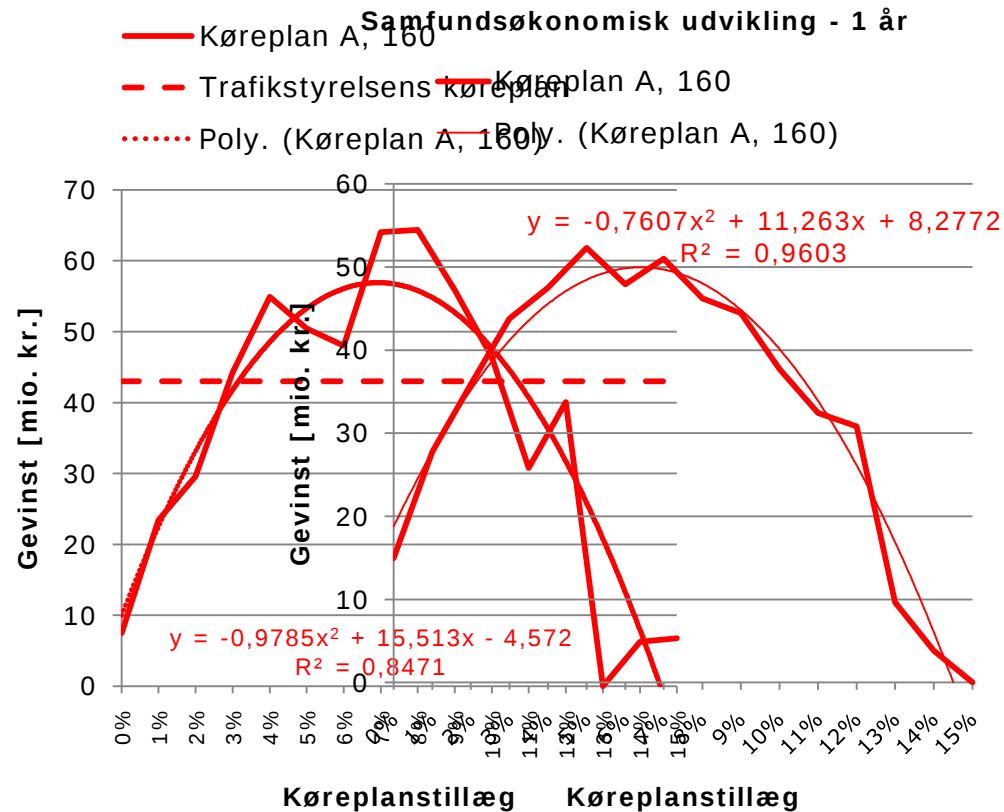

Oversigt

	Køreplan A: Høj frekvens i myldretiden	Køreplan B: Høj frekvens hele døgnet
Storstrøm enkeltsporet	Scenarie 1	Scenarie 2
Storstrøm dobbeltsporet	Scenarie 3	Scenarie 4

Køreplanstillæg (analysemetode 1)

Samfundsøkonomisk udvikling - 1 år

Samfundsøkonomisk analysemetode 1

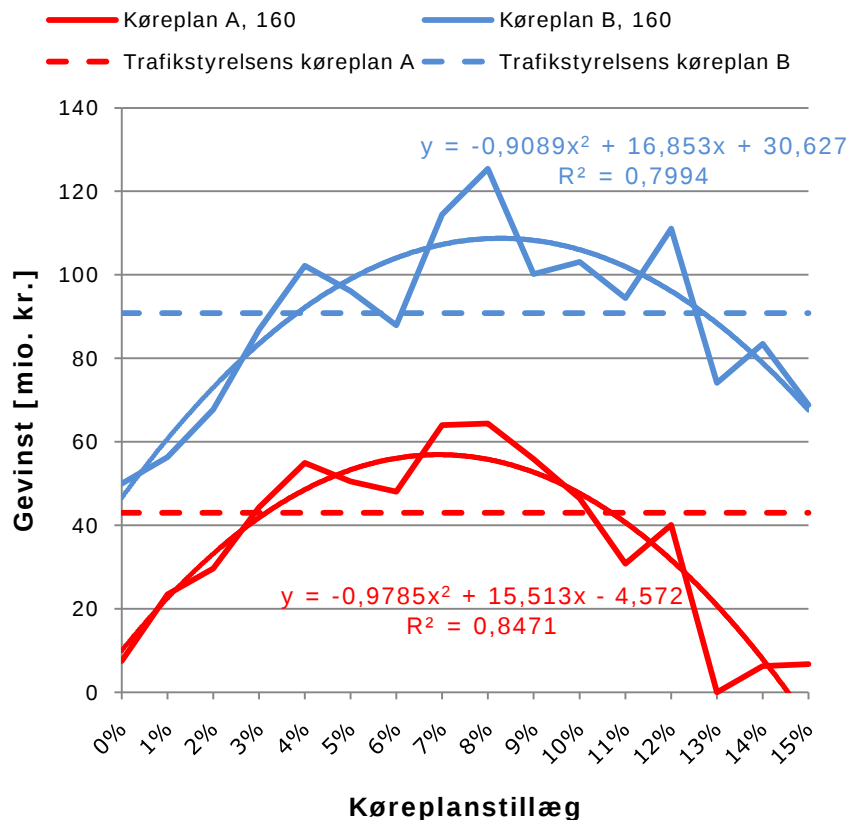
- Resultater

Infrastruktur	Køreplan	Teoretisk max-punkt [køreplanstillæg]	Årlig gevinst ved optimalt køreplanstillæg i forhold til Trafikstyrelsens køreplan [mio. kr.]	Skæringspunkter med Trafikstyrelsens køreplan	
				Mindste køreplanstillæg	Største køreplanstillæg
Dobbelt	Køreplan A	6,9	14	3,2 %	10,7 %
	Køreplan B	8,3	18	3,8 %	12,7 %
Fuldt dobbelt	Køreplan A	6,7	17	2,3 %	11,2 %
	Køreplan B	7,6	26	1,9 %	13,3 %

Samfundsøkonomisk analysemetode 2

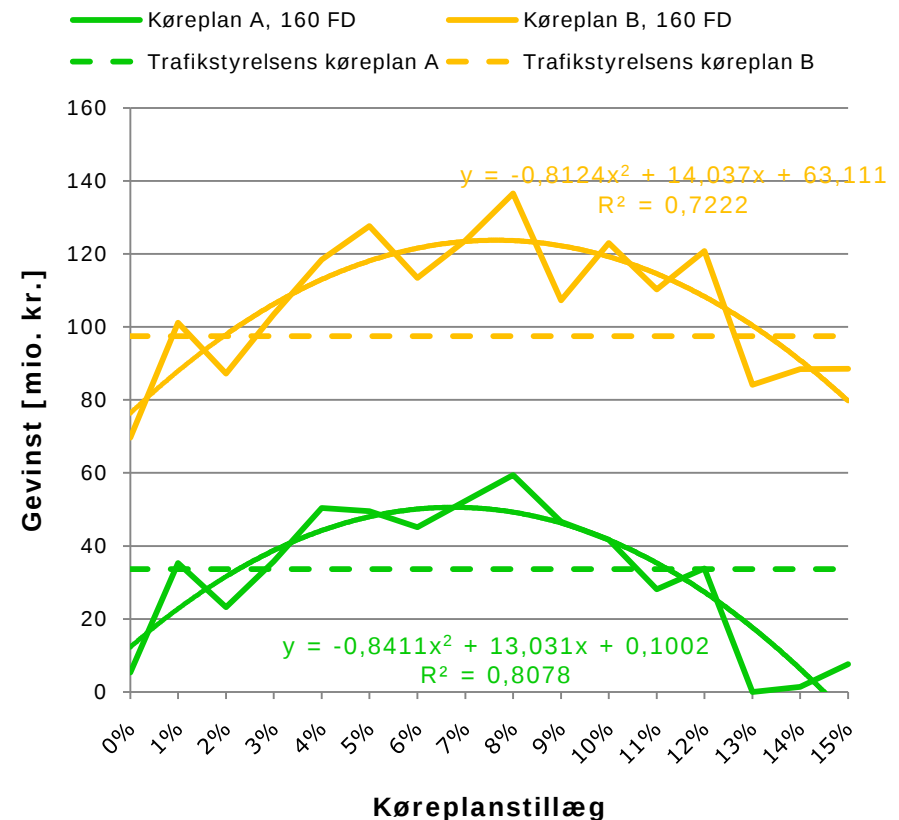
Storstrøm enkeltsporet

Samfundsøkonomisk udvikling - 1 år

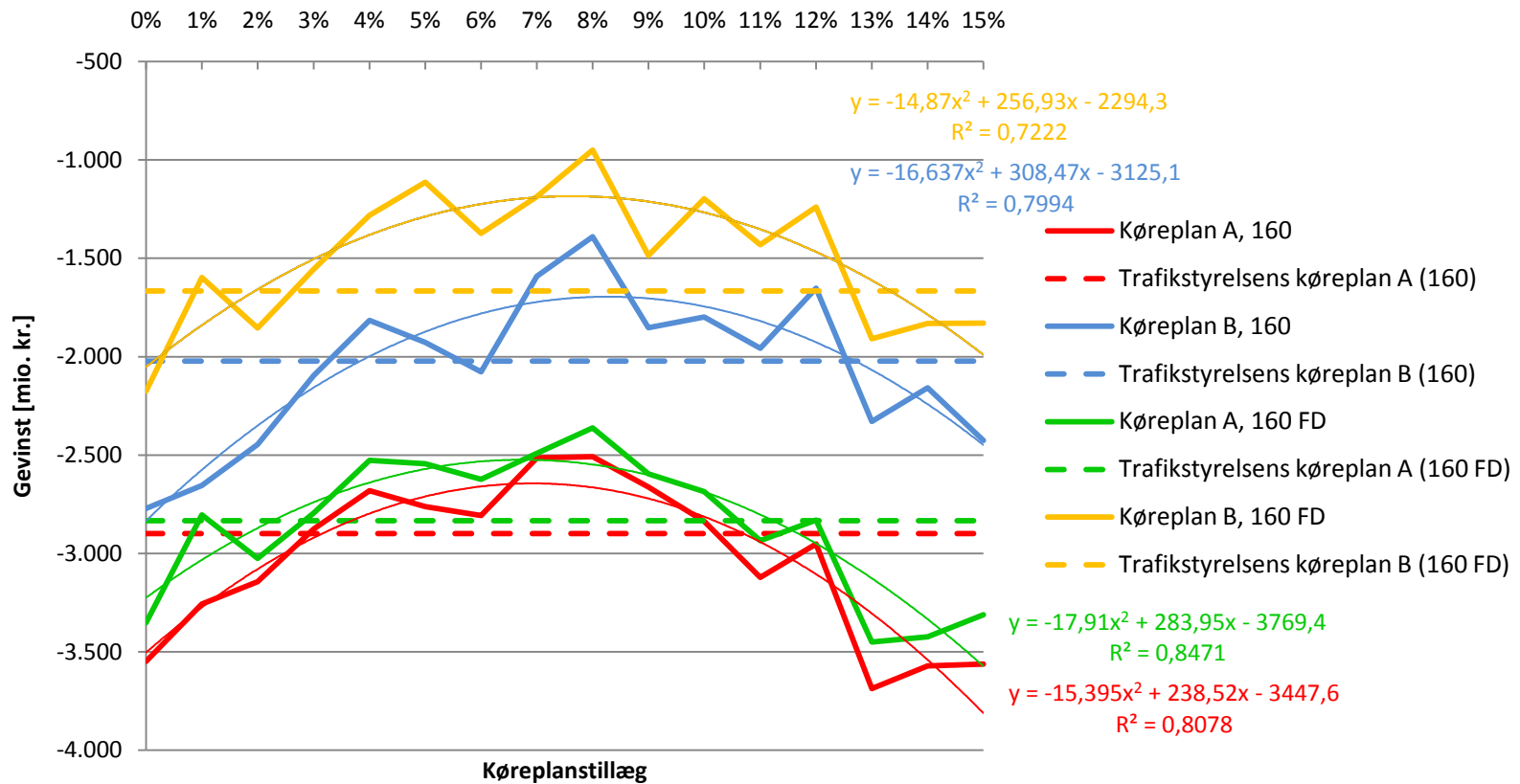
Storstrøm dobbeltsporet

Samfundsøkonomisk udvikling - 1 år

Samfundsøkonomisk analysemetode 3

Samfundsøkonomisk udvikling i forhold til basisscenariet - 50 år

Samfundsøkonomisk analysemetode 3

Infrastruktur	Køreplan	Teoretisk max-punkt [køreplanstillæg]	Årlig gevinst ved optimalt køreplanstillæg i forhold til Trafikstyrelsens køreplan [mio. kr.]	Gevinst i forhold til Trafikstyrelsens køreplan efter 50 år [mio. kr.]
Dobbelt	Køreplan A	6,9	14	254
	Køreplan B	8,3	18	328
Fuldt dobbelt	Køreplan A	6,7	17	310
	Køreplan B	7,6	26	482

Opsummering

- Ved at anvende passagerforsinkelsesmodellen er det muligt at finde det mest rentable (samfundsøkonomiske) køreplanstillæg.
  - Det kræver dog et ”kvalificeret gæt” mht. det optimale køreplanstillæg
- Det er ikke samfundsøkonomisk rentabelt at opgradere Sydbanen – heller ikke selv om køreplanstillægget opgraderes.
  - Der er dog ikke taget højde for trafikspringet eller øget trafik som følge af Femern-forbindelsen.